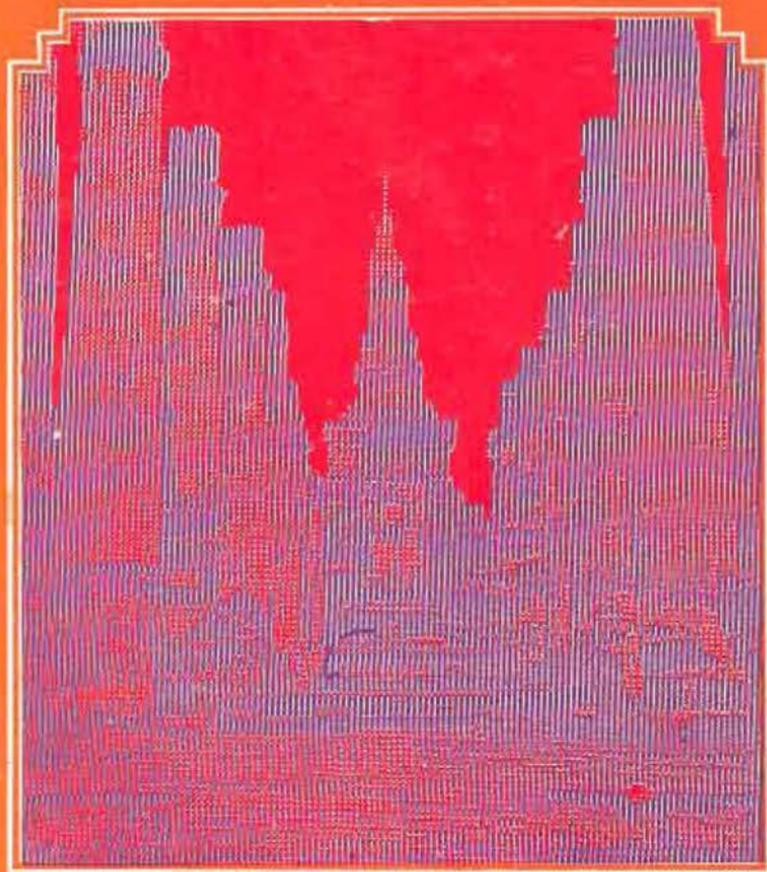

สุโขทัย

เมืองเก่าของเรา

หวน พินธุพันธ์

สุโขทัยเมืองเก่าของเรา

หวน พันธุ์พันธ์

รวบรวมและเรียบเรียง

สุโขทัยเมืองเก่าของเรา

หวน พันธุพันธ์

รวบรวมและเรียบเรียง

ปก : พระมหาธาตุเจดีย์และพระวิหารวัดมหาธาตุ

หวน พันธุพันธ์ : ถ่ายภาพปก

นเรนทร นเรนทรเสนี : ออกแบบปก

พิมพ์ครั้งแรก : มิถุนายน ๒๕๒๐

วิชัย แพร่ทานิช สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

จัดจำหน่าย

คำปรารภ

เรื่องราวของสุโขทัยเมืองเก่านี้ นับว่ามีผู้เขียนออกมาเป็นเล่มแล้วหลายเล่ม และที่เป็นบทความก็มีมากมายหลายเรื่องด้วยกัน อย่างไรก็ตามเรื่องเหล่านี้นับวันจะหาอ่านได้ยากยิ่งขึ้น เพราะไม่มีผู้จัดพิมพ์ขึ้นใหม่อีก ข้าพเจ้าเองประทับใจในโบราณวัตถุสถานของเมืองเก่าสุโขทัยอย่างยิ่ง จึงคิดรวบรวมและเรียบเรียงเรื่องราวของเมืองเก่าสุโขทัยขึ้นใหม่ให้มีความละเอียดยิ่งขึ้น โดยเน้นเรื่องราวของ โบราณวัตถุในเมืองเก่าสุโขทัยเป็นสำคัญ ข้าพเจ้าให้ชื่อหนังสือเล่มนี้ว่า "สุโขทัยเมืองเก่าของเรา" แต่ก็มีโบราณสถานอีกมากมายหลายแห่งที่ข้าพเจ้ายังไม่มีโอกาสจะเข้าไปสำรวจค้นคว้า เช่น โบราณสถานริมถนนพระร่วงเก่า วัดต่าง ๆ ที่กรมศิลปากรได้ขุดแต่งเรียบร้อยแล้วซึ่งมีอีกหลายวัดด้วยกัน อย่างไรก็ตามถ้าข้าพเจ้ามีโอกาสออกสำรวจแล้วจะได้นำรายละเอียดมาเขียนเพิ่มเติมในการพิมพ์ครั้งต่อไปให้ได้ เพราะเรื่องราวของโบราณสถานและวัดเหล่านี้ล้วนน่าสนใจอย่างยิ่ง

หนังสือเล่มนี้ข้าพเจ้าคิดว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมาก
สำหรับผู้ที่สนใจในโบราณวัตถุสถานของเมืองเก่าสุโขทัย ผู้ที่
ต้องการจะเดินทางไปชมเมืองเก่าสุโขทัยก็จะใช้หนังสือเล่มนี้
ประกอบการนำชมได้ด้วย

การเขียนหนังสือเล่มนี้ข้าพเจ้าได้ค้นคว้า รวบรวมและ
เรียบเรียงโดยใช้หนังสือหลายเล่มดังมีรายชื่อหนังสือท้ายเล่มนี้
ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เขียนหนังสือดังกล่าวไว้ ณ ที่
นี้ด้วย ส่วนรูปภาพประกอบซึ่งเป็นภาพก่อนที่ทางกรมศิลปากร
จะทำการบูรณะนั้น ข้าพเจ้าได้จากหนังสือต่าง ๆ หลายเล่มตาม
รายชื่อหนังสือท้ายเล่มเช่นกัน ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ
ท่านผู้ถ่ายภาพและผู้จัดพิมพ์อย่างมาก และถ้าหากมีข้อความ
ตอนใดผิดจากข้อเท็จจริงขอให้อภัยแก่ข้าพเจ้าทราบด้วยจะเป็น
พระคุณอย่างยิ่ง หวังว่าหนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อท่าน
ผู้อ่านพอสมควร

หวน พันธุพันธ์

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๙

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก

สารบัญ

คำปรารภ

นำเรื่อง

สุโขทัยในอดีตจากตำนาน

สุโขทัยในอดีตจากศิลาจารึกและพงศาวดาร

นำชมโบราณวัตถุสถานเมืองเก่าสุโขทัยพอสังเขป

กำแพงเมืองประตูเมืองและบ่อน

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง

กลางเมืองสุโขทัยนี้มีพิหาร

วัดมหาธาตุ

ศาลหลักเมือง

เนินปราสาท

วัดตระพังเงิน

วัดชนะสงคราม

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

วัดสระศรี

วัดใหม่

๑

๒

๓

๑๑

๑๖

๒๒

๒๘

๒๘

๔๑

๔๒

๔๕

๔๗

๕๑

๕๒

๕๗

วัดและโบราณสถานในหัวเมืองสุโขทัยด้านเหนือ	๖๑
วัดตระกวน	๖๑
ศาลท้าวผาแดง	๖๓
วัดซ่อนข้าว	๖๗
วัดสรศักดิ์	๖๘
วัดมุ่มเมือง	๖๘
วัดในหัวเมืองด้านใต้	๗๐
วัดศรีสวาย	๗๐
วัดข้าวสาร	๗๔
วัดกำแพงแดง	๗๕
วัดในหัวเมืองสุโขทัยด้านตะวันออก	๗๖
วัดตระพังทอง	๗๖
เมืองตีนนอนเมืองสุโขทัย	๘๐
วัดพระพายหลวง	๘๑
เกาะทิวเรียง	๘๖
วัดสังฆาวาสหรือวัดสังกะวาศ	๘๗
วัดศรีชุม	๘๘
วัดอ้อมรอบและวัดกันกรชุม	๙๐๐

เมืองหัวนอนเมืองสุโขทัย

วัดก้อนแดง	๑๐๑
วัดกันจันทร์หรือวัดหุ่มสลักไถ่	๑๐๒
วัดเชตุพน	๑๐๓
วัดเจดีย์สี่ห้อง	๑๐๔
วัดศรีพิจิตรกิริติกัลยาราม	๑๐๕
ศรีทวงศ	๑๐๖
วัดพระบาทใหญ่	๑๐๗

เมืองตะวันออกเมืองสุโขทัย

วัดช้างล้อม	๑๑๓
วัดหญ้ากร่อน	๑๑๔
วัดกันมะขามหรือวัดมะขามบ่อม	๑๑๕
วัดกระพังทองกลาง	๑๑๖
วัดเจดีย์ยอดหัก	๑๑๗
วัดเจดีย์สูง	๑๑๘
ทะเลหลวง	๑๑๙

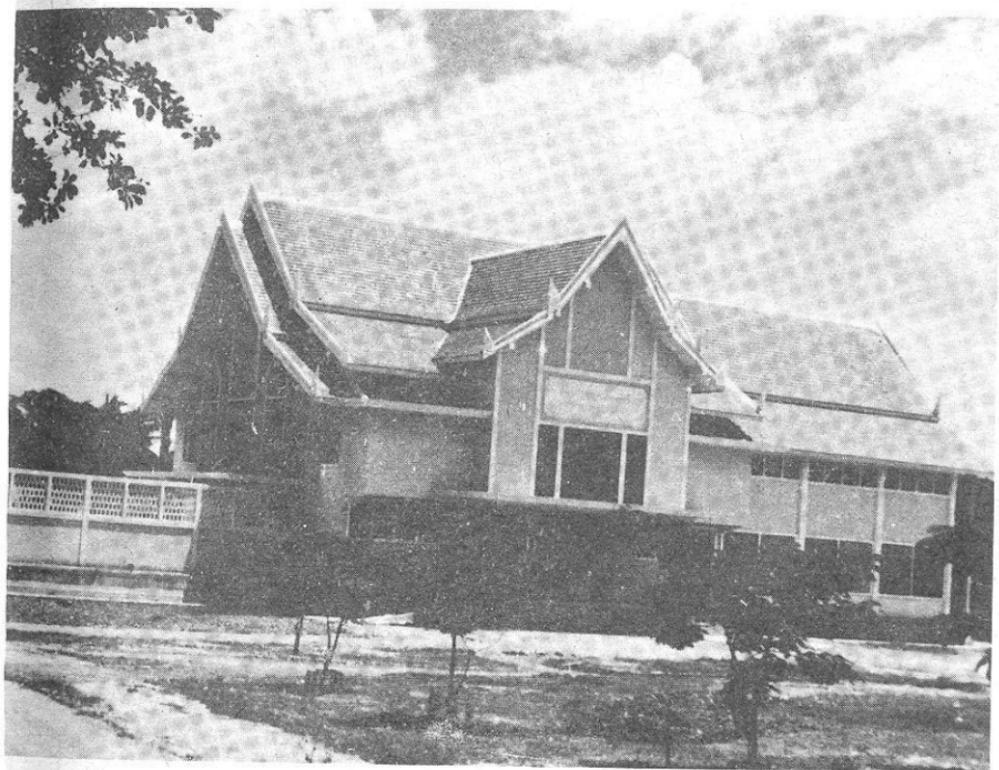
เมืองตะวันตกเมืองสุโขทัย

วัดสะพานหิน	๑๒๐
-------------	-----

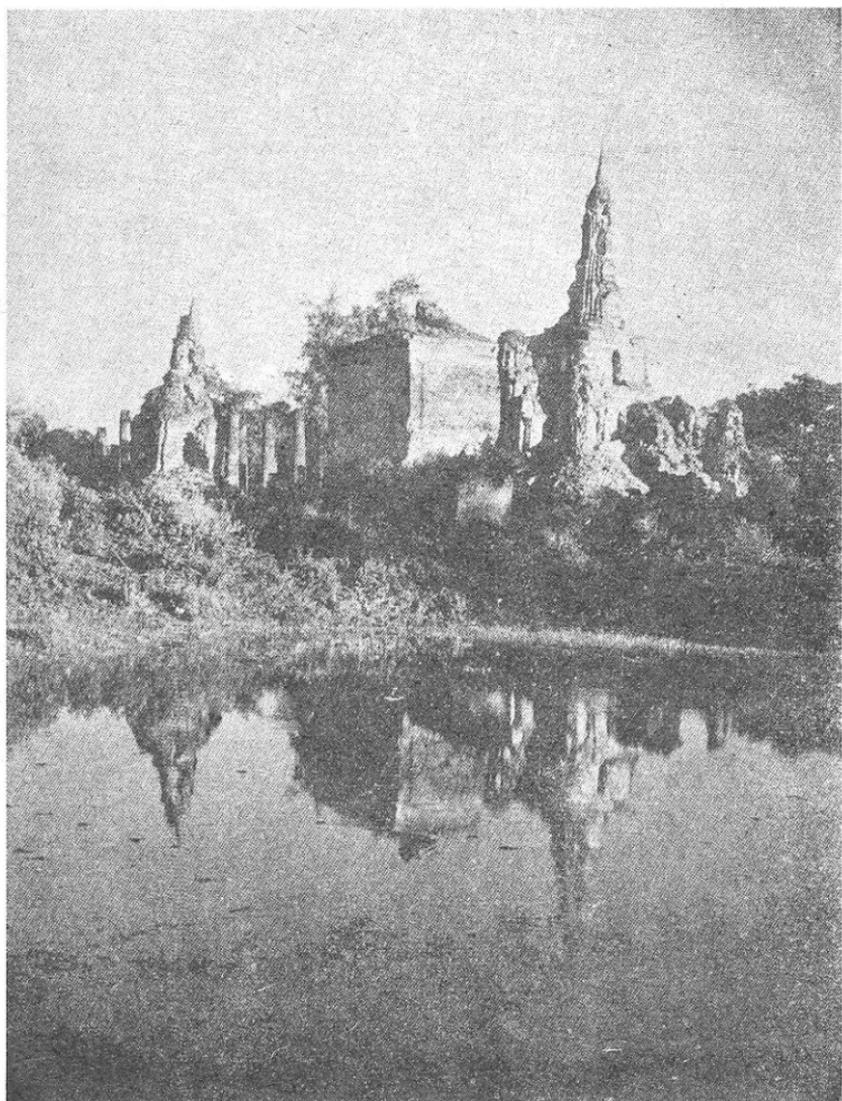
วัดอรุณฯ	๑๓๗
วัดพระบาทน้อยหรือวัดเขาพระบาทน้อย	๑๓๘
วัดช้างรอบ	๑๔๑
วัดเจ็ยงาม	๑๔๒
วัดถ้ำหีบ	๑๔๔
วัดพระยืน	๑๔๕
วัดมังกร	๑๔๕
วัดป่าสัก	๑๔๖
วัดป่ามะม่วง	๑๔๗
หอเทวาลัยมหาเกษรพิมาน	๑๕๐
วัดตึก	๑๕๑
วัดศรีโชน	๑๕๒
ถนนพระร่วงเก่า	๑๕๔
วัดริมถนนพระร่วงเก่า	๑๕๗
วัดมุลังกาหรือวัดสังคาราม	๑๕๗
วัดอโศการามหรือวัดสลัดไถ	๑๕๘
วัดโพรงแม่น้ำหรือวัดข้างทอง	๑๖๑
วัดวิหารทองหรือวัดทักษิณาราม	๑๖๒

วัดใกล้ตัวเมืองเก่าสุโขทัยที่ไม่มีคนรู้จัก	๑๖๔
ซอหมู่บ้านรอบตัวเมืองเก่าสุโขทัย	๑๖๗
คลองใกล้ตัวเมืองเก่าสุโขทัย	๑๖๘
คลองเตาหล	๑๗๐
เขาหลวง (อุทยานประวัติศาสตร์รามคำแหง)	๑๗๒
บรรณานุกรม	๑๗๖

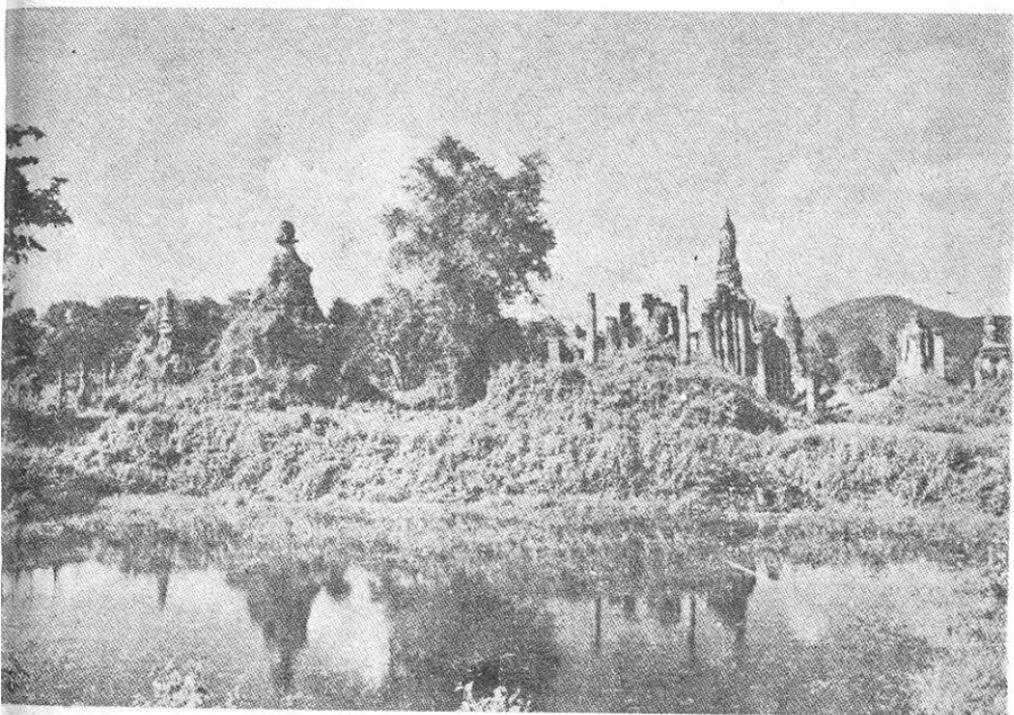

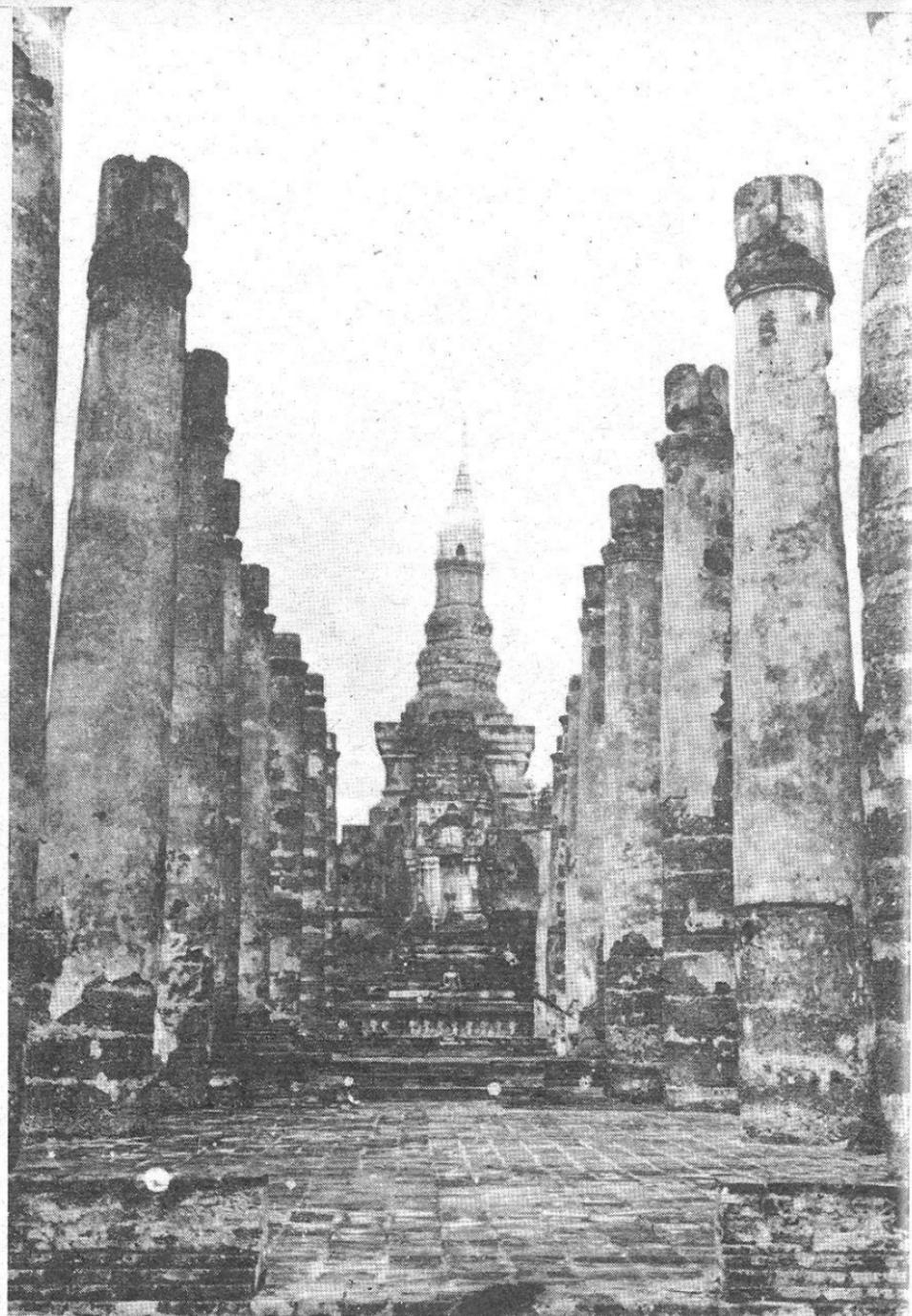
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ รามคำแหง

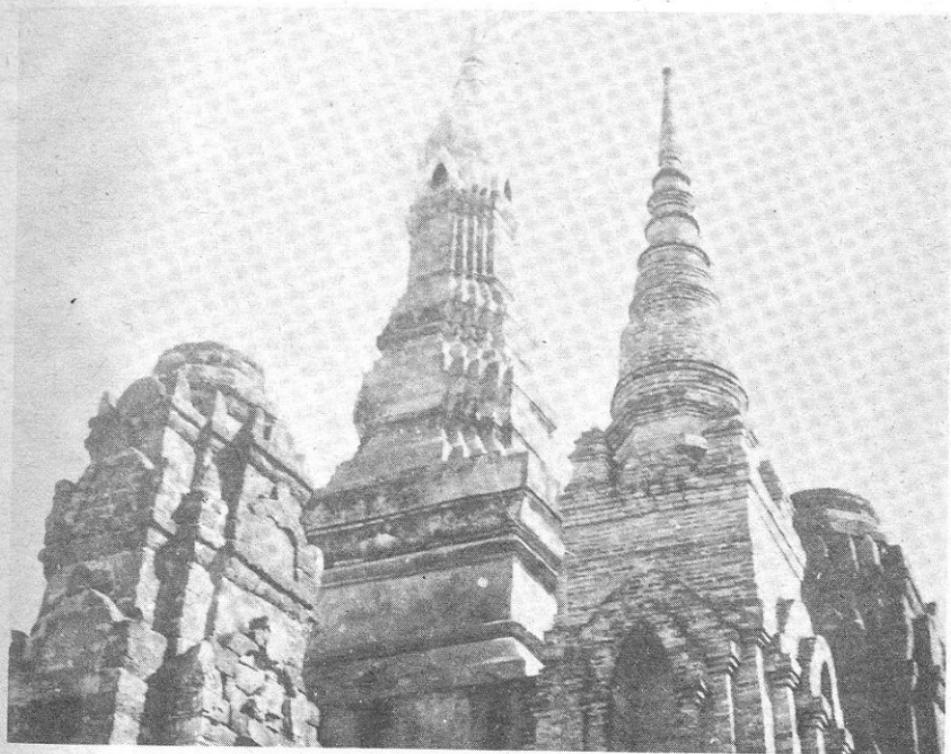
บริเวณวัดพระมหาธาตุ ก่อนบูรณะ

วัดมหาธาตุด้านตะวันออก ก่อนบูรณะ

เจดีย์และวิหารวัดมหาธาตุ

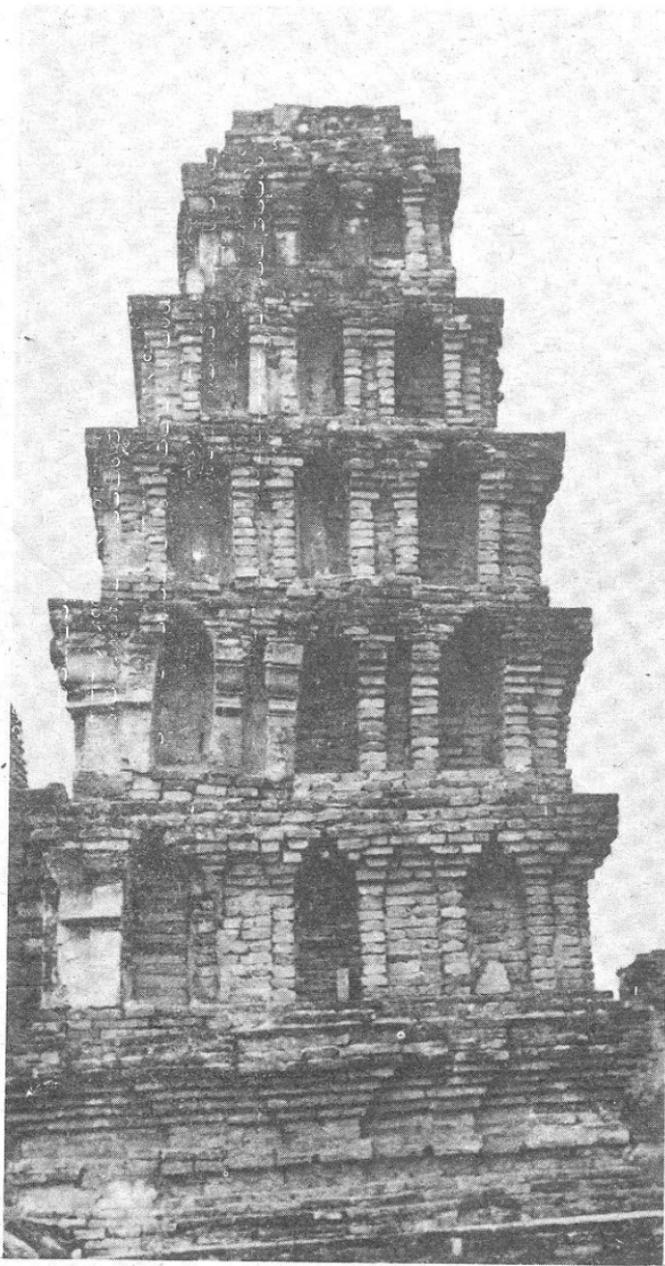
พระมหาธาตุเจดีย์ วัดมหาธาตุมีพระปรางค์และเจดีย์ล้อมรอบ

พระพุทธรูปและวิหารวัดมหาธาตุ

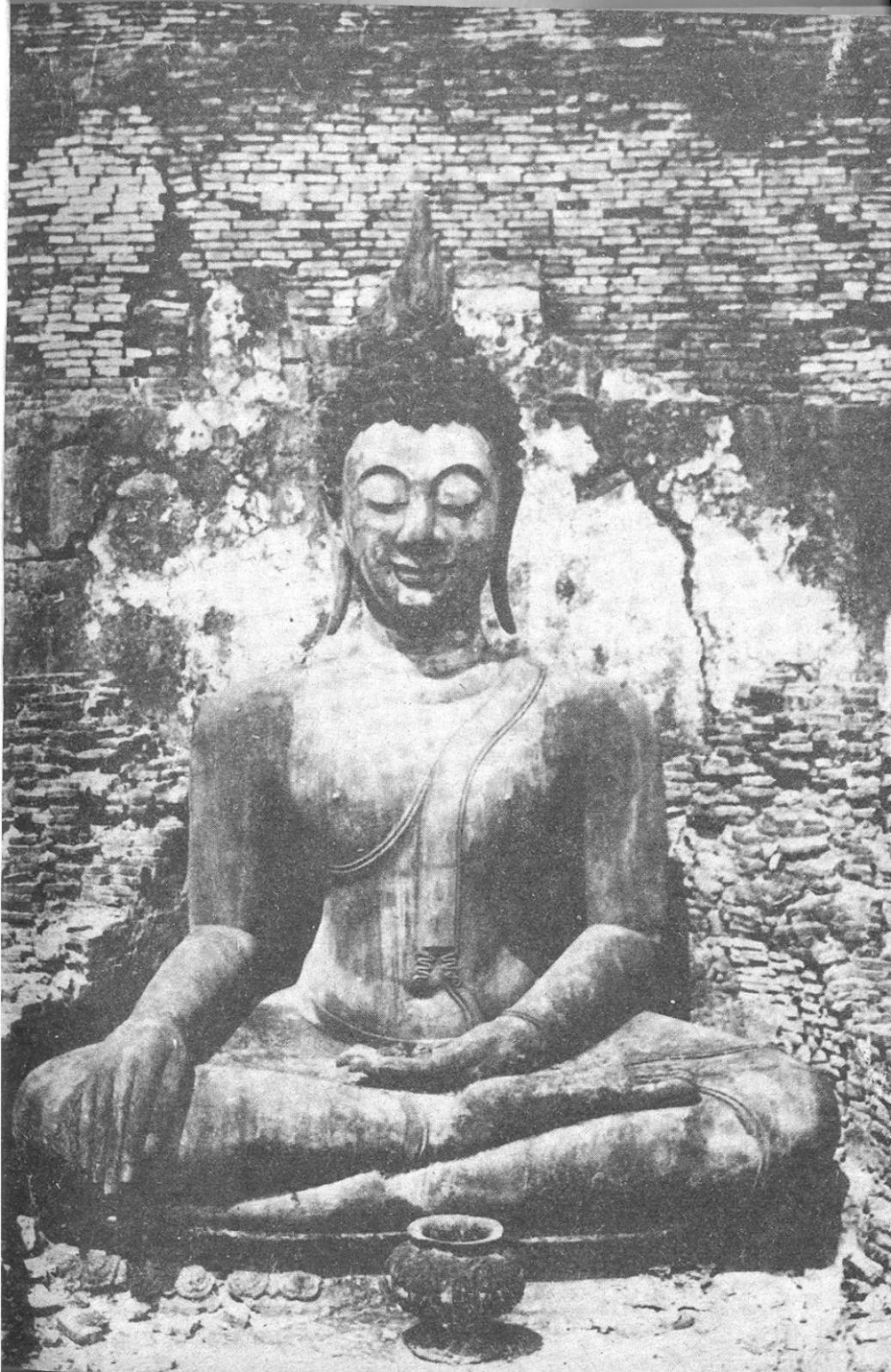

เจดีย์แบบลังกาคู่หนึ่งในบริเวณวัดมหาธาตุ

เจดีย์องค์หนึ่งในบริเวณวัดมหาธาตุ คล้ายเจดีย์เหลี่ยม

พระพุทธรูปสมัยสุโขทัยหมวดใหญ่ที่วัดมหาธาตุ

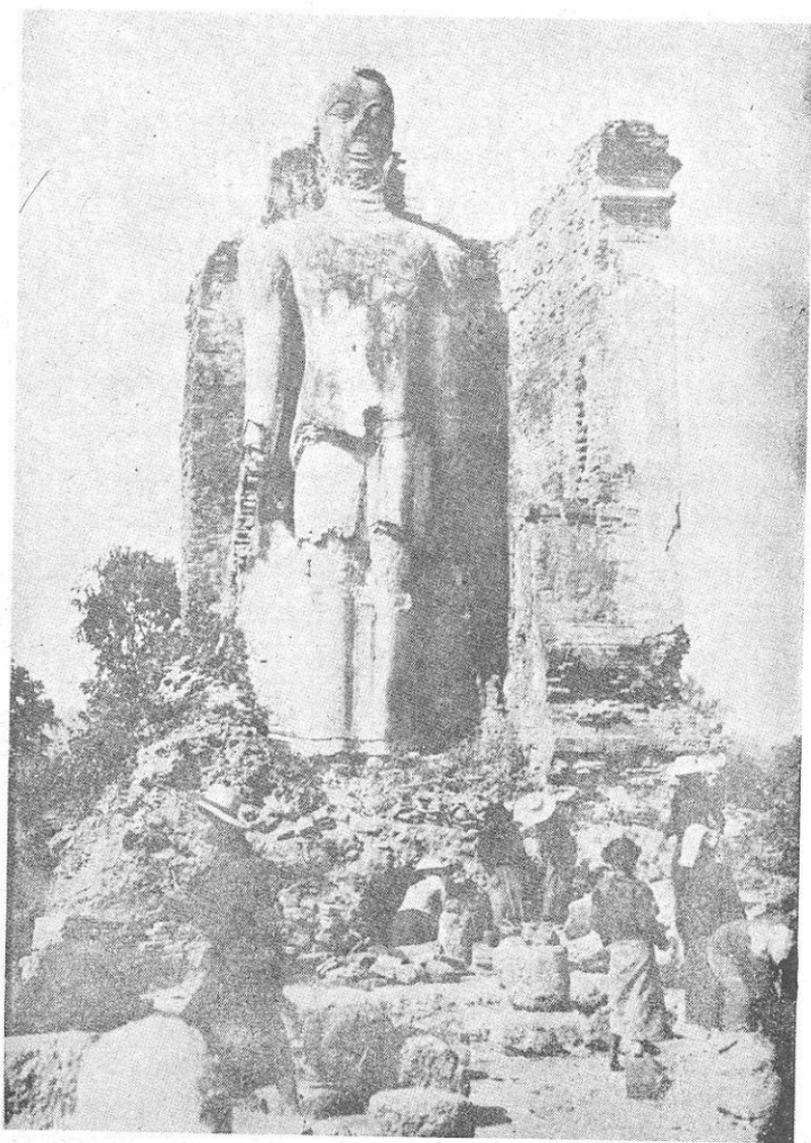

ปูนปั้นซึ่งเป็นประติมากรรมตกแต่งฐานเจดีย์องค์หนึ่งในบริเวณวัดมหาธาตุ

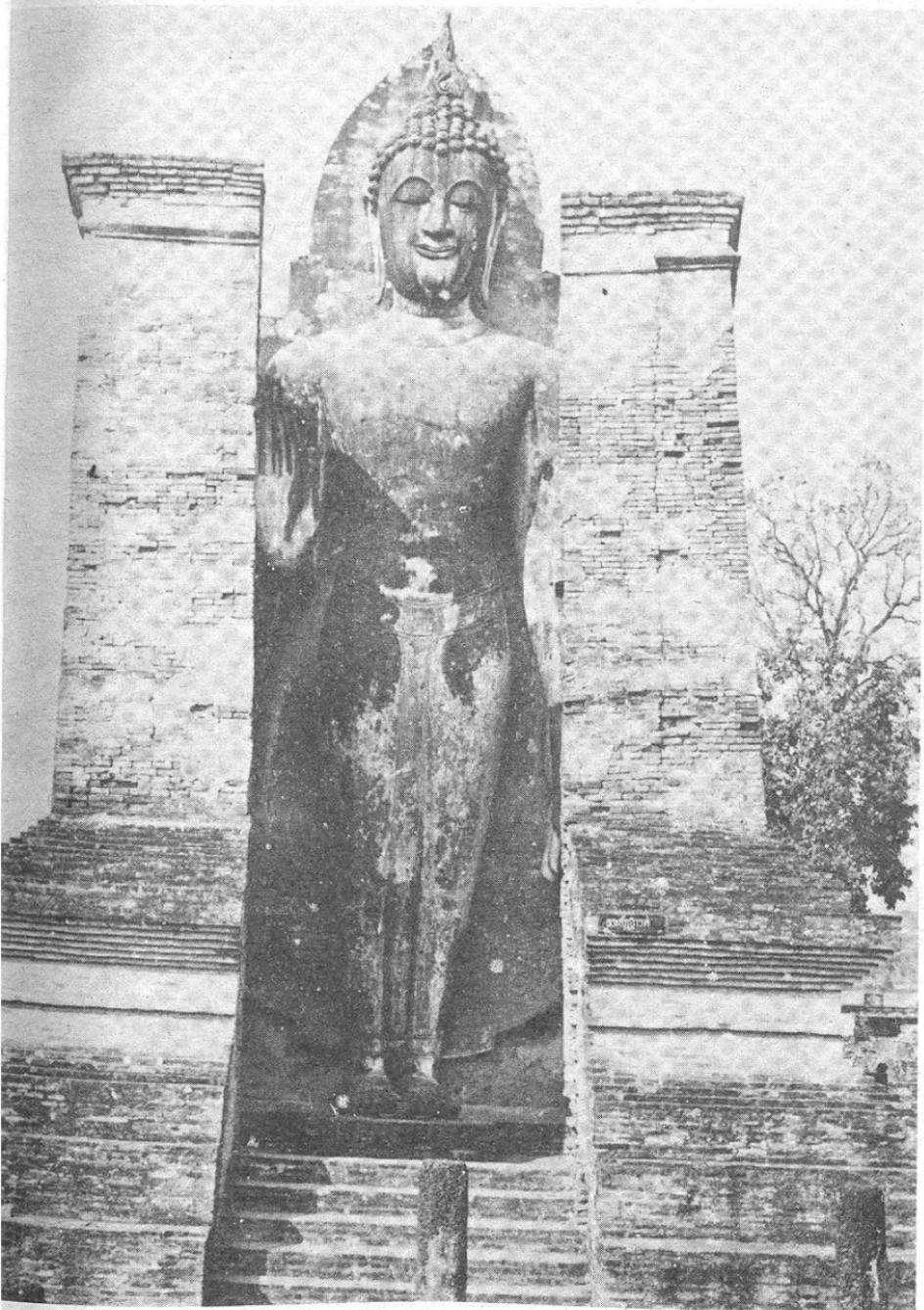

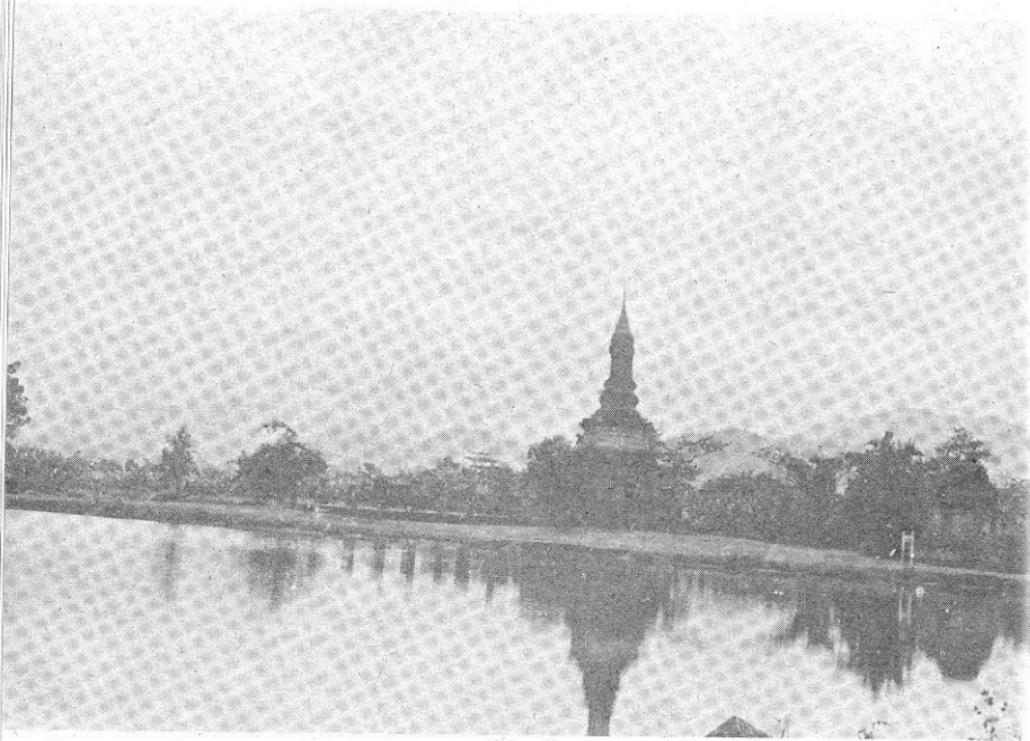
บริเวณวัดพระมหาธาตุ ก่อนบูรณะ

พระอภัยมณี วัตรมหาธาตุ ก่อนบูรณะ

พระอัฐารศ วัดมหาธาตุ เมื่อบรรณะแล้ว

วัดตระพังเงิน